

Research Paper

Rural-Urban Partnership and Regional Sustainable Development; A Conceptual and Experimental Approach

*Mohammad Reza Rezvani¹

1. Professor, Department of Human Geography, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran.

Citation: Rezvani, M.R. (2021). [Rural-Urban Partnership and Regional Sustainable Development; A Conceptual and Experimental Approach (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 12(3), 632-653, <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2021.329012.1667>

doi: <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2021.329012.1667>

Received: 17 Aug. 2021

Accepted: 27 Sep. 2021

ABSTRACT

Urban and rural areas interact with wide flows and linkages. These interactions involve a variety of geographies that often transcend local and regional administrative boundaries. In addition to the positive effects, these interactions, flows and links can also have negative effects. Urban and rural management are not always able to manage these interactions separately for sustainable urban and rural development. Rural-urban cooperation and in particular rural-urban partnership is an effective model for responding to the need to govern these interactions for the welfare and economic development of the region. The present article describes the concepts and dimensions of rural-urban partnership using a narrative review method and examines global experiences in this field as well as its effects on socio-economic development and regional sustainability. Findings show that urban and rural areas have different and often complementary assets. In fact, effective rural-urban partnerships using these assets can play an effective role in achieving economic development goals and increasing the production of public goods, as well as achieving economies of scale in the provision of public services, and increasing the capacity of partners to decide in areas with territorial impacts. In addition, partnerships can help develop new economic opportunities in urban and rural areas.

Copyright © 2021, Journal of Rural Research. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

Extended Abstract

1. Introduction

Cities and villages interact with wide flows and linkages. These interactions involve a variety of geographies that often transcend local and regional admin-

istrative boundaries. In addition to the positive effects, these interactions, flows and links can also have negative effects. Urban and rural management are not always able to manage these interactions separately for sustainable urban and rural development. Rural-urban cooperation and in particular rural-urban partnership is an effective model for responding to the need to govern these interactions for the welfare and economic development of the region.

*Corresponding Author:

Mohammad Reza Rezvani, PhD

Address: Department of Human Geography, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran.

Tel: +98 (912) 2180492

E-mail: rrezvani@ut.ac.ir

Since no study has been done on rural-urban partnership in Iran, the present article can be an introduction to further research in this field. The purpose of this study is to identify and introduce the nature, dimensions and effects of rural-urban partnership and its role in organizing the links between the city and the village. In this regard, first, a conceptual framework for understanding the field of rural-urban partnership is examined and then some empirical evidence about the urban-rural partnership with an emphasis on the member countries of the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) is introduced.

2. Methodology

The nature of the present study is review and narrative review. In general, there are three types of review research including systematic review, production of the best evidence and narrative review. The narrative review summarizes the original studies of a field, understanding the diversity and differences in the titles of academic research and creating opportunities to present the knowledge and experiences of the researcher. In a narrative review, in the absence of other types of review articles, when there is no single hypothesis or cannot be summarized by systematic methods, the researcher uses his experiences, models and existing hypotheses, general conclusions and critiques in the field.

3. Results

Findings show that urban and rural areas have different and often complementary assets, so that better integration between urban and rural areas is of particular importance for effective socio-economic functioning and sustainable development on a regional scale. Effective rural-urban partnerships can help achieve the goals of economic development and increase the production of public goods in the regions and increase the ability of partners. Partnerships can also help develop new economic opportunities.

In general, the rural-urban partnerships can help strengthen service delivery and the development of public goods and improve management by focusing on territorial spaces with functional integration. Due to the links between urban and rural areas, the rural-urban partnership reflects the complementary functions of urban and rural areas, which in turn allows areas with existing efforts and measures to achieve common goals that cannot be achieved as isolated and individual goals. However, such a partnership does not always occur naturally, because cooperation is influenced by a variety of complex factors, including differences between rural and urban ar-

eas in terms of capabilities, economic and political power, and difficulty in recognizing interdependence to justify joint actions. Nevertheless, the private sector participation which plays a key role in strengthening relations with the regional economy is often challenged. Another issue is the difficulty of monitoring and evaluating the results of the partnership and its impact on sustainable regional development. However, understanding the functional interdependence between urban and rural areas and the benefits that can be achieved through rural-urban cooperation can help overcome these barriers.

4. Discussion

Based on the analysis of rural-urban partnership and governance arrangements for managing these relationships, five ways to strengthen rural-urban partnership are identified as follows. Here are some recommendations on the role of policy-making for rural-urban partnerships or improving their effectiveness:

- Better understanding of socio-economic conditions in urban and rural areas and better integration between them;
- Solving territorial challenges with an approach based on functional links between urban and rural areas;
- Efforts to achieve a common national agenda and the integration of urban and rural policies;
- Creating a suitable ground for rural-urban partnership; and
- Clarifying the goals of the partnership and related measures to improve learning and facilitate the partnership of key urban and rural actors.

5. Conclusion

Overall, rural-urban partnerships can face certain challenges in practice. Especially in situations where there are large differences in size, capacity, or resources between urban and rural areas, as well as regulatory and political barriers, rural-urban partnerships become harder. Lack of private sector participation, monitoring and evaluation in the partnership process are other bottlenecks. In order to achieve the impact of partnership in the process of urban-rural development at the regional level, it must have a strong impact on multilevel and cross-sectoral cooperation, and a positive and accepting attitude towards it should be developed by regional policymakers and national government institutions. Is it based on strong local knowledge and expertise, use local data and metrics,

adopt a flexible strategic approach beyond projects and programs, and ultimately is it able to improve policy outcomes?

In Iran, there is no rural-urban partnership, specifically in rural, urban and regional development plans and projects. While there are positive and extensive experiences in different parts of the world in the field that can be used for the rural-urban partnership for integrated and sustainable regional development. Educating stakeholders on the necessity, importance and benefits of rural-urban partnership, providing the necessary incentives for cooperation and partnership as well as creating the necessary legal infrastructure can be effective in strengthening the rural-urban partnership.

Acknowledgments

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest

شرکت روستایی - شهری و توسعه پایدار ناحیه‌ای؛ رویکردی مفهومی و تجربی

* محمد رضا رضوانی^۱

^۱- استاد، گروه جغرافیای انسانی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

حکم

تاریخ دریافت: ۲۶ مرداد ۱۴۰۰

تاریخ پذیرش: ۵ مهر ۱۴۰۰

شهرها و روستاهای با مجموعه‌ای از جریان‌ها و پیوندهای با یکدیگر تعامل دارند. این تعاملات جغرافیای مختلفی را شامل می‌شود که اغلب فراتر از مرزهای اداری محلی و ناحیه‌ای است. این تعاملات و پیوندهای می‌تواند علاوه بر آثار مثبت، آثار منفی نیز به همراه داشته باشد. مدیریت شهری و روستایی همیشه به طور جداگانه قادر به مدیریت آثار جریان‌ها و پیوندهای برای توسعه پایدار شهری و روستایی نیست. همکاری روستایی - شهری و به طور خاص شرکت روستایی - شهری، الگوی مؤثری برای پاسخگویی به ضرورت حکمرانی این تعاملات در راستای رفاه و توسعه اقتصادی ناحیه‌ای است. مقاله حاضر با استفاده از روش مرور روابطی به تشریح مقاهیم و بعد شرکت روستایی - شهری و بررسی تجربه‌های جهانی در این زمینه و نیز تأثیرات آن بر توسعه اقتصادی - اجتماعی و پایداری ناحیه‌ای می‌پردازد. یافته‌ها نشان می‌دهد نواحی شهری و روستایی دارایی‌های مختلف و غالباً مکمل یکدیگر دارند. درواقع، شرکت مؤثر روستایی - شهری با استفاده از این دارایی‌ها می‌تواند در تحقق اهداف توسعه اقتصادی و افزایش تولید کالاهای عمومی و همچنین دستیابی به صرف‌جویی ناشی از مقایس در ارائه خدمات عمومی نقش مؤثری داشته باشد، و ظرفیت شرکا را برای تضمیم‌گیری در زمینه‌های دارای تأثیرات قلمروی افزایش دهد. علاوه بر این، شرکت می‌تواند به توسعه فرصت‌های جدید اقتصادی در شهر و روستا کمک نماید.

کلیدواژه‌ها:

جریان‌ها و پیوندهای روستایی - شهری، همکاری روستایی - شهری، شرکت روستایی - شهری، توسعه پایدار ناحیه‌ای

مقدمه (Sukhwani et al., 2020)

روستایی کاهش و نسبت جمعیت شهری افزایش می‌یابد، اهمیت نواحی روستایی برای تأمین نیازهای فرایندهای فعالیت‌گذاری و شهرها بیشتر می‌شود. با این حال، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی توسعه روستایی و شهری همچنان تا حد زیادی از هم جدا هستند و بهندرت با چشم‌انداز یکپارچه مورده بحث قرار می‌گیرند، که این وضعیت منجر به دوگانگی سیاست روستایی - شهری شده است.

روابط بین قلمروهای شهری و روستایی طی دهه‌های اخیر تحت تأثیر پیشرفت‌ها در فناوری ارتباطات، جایگاهی‌های روزافزون مردم و کالا و تغییر کاربری اراضی به شدت دستخوش تحولاتی شده است. ترسیم مرز مشخص بین قلمروهای شهری و روستایی به طور فرایندهای دشوار است. شهرها دیگر با این مفهوم ساده که محدوده مشخص و تراکم زیاد جمعیت و نوع اشتغال معین دارند قابل تعریف نیستند، و تمایز آن‌ها از محیط روستایی به روشنی قابل تشخیص نیست. به همین ترتیب فعالیت اصلی

شهرنشینی، جهانی شدن و تغییرات آب و هوایی از روندهای مشخص قرن ۲۱ هستند. امروزه شهرهای سراسر جهان شاهد تغییرات شگرفی در زمینه زیرساخت‌ها و دارایی‌های فیزیکی خود هستند که به موازات آن مهاجرت از روستاهای شهری نیز استمرار دارد. در سال ۲۰۱۸، بیش از ۵۵ درصد از جمعیت جهان در مناطق شهری زندگی می‌کرند که پیش‌بینی شده این نسبت تا سال ۲۰۵۰ به حدود ۶۸ درصد افزایش یابد (United Nations, 2018). با روند فعلی شهرنشینی سریع و عمدتاً بدون برنامه، شهرها به کانون تقاضای منابع طبیعی مانند غذا، انرژی و آب تبدیل شده که معمولاً این بیشتر منابع از مناطق روستایی تأمین می‌شود. در حالی که جمعیت روستایی به دنبال معیشت و کیفیت زندگی بهتر به سمت مناطق شهری جابجا می‌شوند، تأمین نیاز به منابع برای جمعیت شهری که به طور تصاعدی در حال رشد است، به نگرانی جدی دولتها تبدیل شده است.

* نویسنده مسئول:

دکتر محمد رضا رضوانی

نشانی: تهران، دانشگاه تهران، دانشکده جغرافیا، گروه جغرافیای انسانی.

تلفن: +۹۸ (۰۱۸) ۰۴۹۲ (۹۱۲)

پست الکترونیکی: rrezvani@ut.ac.ir

روستایی را به همکاری با یکدیگر، تجمعیع منابع و توسعه الگوهای جدید و ابتکاری در زمینه شراکت و حکمرانی برانگیخته است. شراکت روستایی - شهری^۱ یکی از رویکردهای مشخص در زمینه همکاری روستایی - شهری است.

نتیجه شراکت بین مناطق شهری و روستایی برای توسعه پایدار مهم است، زیرا آن‌ها از با طیف وسیعی از ارتباطات فضایی و بخشی، از جمله تأمین مواد غذایی، با هم مرتبط هستند. امروزه شراکت‌های شهری - روستایی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (Sukhwani et al., 2020). بهویژه پس از توافقنامه‌های جهانی در زمینه اهداف توسعه پایدار در افق ۲۰۳۰ یا (UNDP, 2020) از جمله هدف یازدهم آن (شهرها و اجتماعات محلی پایدار)، بهویژه هدف فرعی ۱۱۵ (حمایت از پیوندهای اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی مثبت بین نواحی شهری، پیرا شهری و روستایی با تقویت برنامه‌ریزی توسعه ملی و منطقه‌ای) و دستور کار جدید شهری^۲ (UN-Habitat, 2020) مورد تأکید قرار گرفته است.

بنابراین شناسایی و ارزیابی شیوه‌های شراکتی رسمی و غیررسمی بین شهرها و روستاهای نقشی که این شراکت می‌تواند در توسعه پایدار ناحیه‌ای و نیز رفع مشکل هماهنگی و یکپارچگی در سیاست‌های مرتبط با ساکنان شهری و روستایی ایفا کنند و علاوه بر این تجزیه و تحلیل شکل و کارکرد این نوع شراکت در ارتقاء حکمرانی قلمروی چند سطحی اهمیت زیادی دارد.

از آنجاکه تاکنون مطالعه و پژوهشی در زمینه شراکت روستایی - شهری در کشور انجام نشده است، مقاله حاضر می‌تواند مقدمه‌ای برای پژوهش‌های بعدی در این زمینه بوده و در ترویج استفاده از این مدل همکاری بین نواحی شهری و روستایی مفید باشد. بدین ترتیب، هدف پژوهش حاضر شناسایی و معرفی ماهیت و ابعاد شراکت روستایی - شهری و نقش آن در ساماندهی پیوندهای بین شهر و روستا است.

ماهیت تحقیق حاضر مروری و از نوع مرور روایتی^۳ است. به طور کلی سه نوع تحقیق مروری شامل مرور نظاممند، تولید بهترین شواهد و مرور روایتی وجود دارد. مرور روایتی مطالعات اولیه و اصیل یک حیطه را خلاصه می‌کند و از نقاط قوت پژوهش‌های انجام‌شده در برداشت تکثیر و تفاوت‌ها در عنوانین پژوهش‌های علمی و ایجاد فرست برای ارائه دانش و تجربیات فرد مرورگر استفاده می‌کند (Sohrabi, 2013: 53). در مرور روایتی برخلاف انواع دیگر مقالات مروری، وقتی یک فرضیه واحد وجود ندارد یا با روش‌های نظاممند قابل جمع‌بندی نیست، فرد مرورگر با استفاده از تجربیات خود، مدل‌ها و فرضیه‌های موجود، نتیجه‌گیری کلی و نقد در حیطه موردنظر ارائه می‌کند.

2. Rural-Urban Partnership
3. New Urban Agenda
4. Narrative Review

نواحی روستایی نیز محدود به کشاورزی نیست (OECD, 2006). در همین حال، دامنه فضایی جاگایی افراد برای فعالیت‌های روزمره خود بیشتر شده است، درواقع مردم مسافت بیشتری را نسبت به گذشته طی می‌کنند و تعاملات اقتصادی آن‌ها در مناطق وسیع‌تری انجام می‌شود. با این حال، حرکت روزانه مردم تنها یک تحول نیست. نواحی روستایی و شهری در سیاری از حوزه‌ها (محیط‌زیست، خدمات، کاربری اراضی) به‌طور فزاینده‌ای به هم وابسته هستند که افراد و مؤسسات همیشه به‌طور کامل این وابستگی را در نظر نمی‌گیرند (OECD, 2013).

در گذشته حکمرانی روستایی و شهری به دلیل اینکه هر یک نظامهای مستقلی را تشکیل می‌دادند به‌طور جداگانه در نظر گرفته می‌شد، ولی در دهه اخیر تغییرات زیادی در پویایی روستایی - شهری برحسب افزایش تحرک جمعیت و مبادله کالا و اطلاعات، افزایش مبادلات اقتصادی و تخصصی شدن کاربری اراضی (تولید، گردشگری، مسکن و مانند آن) به وجود آمده است (Ovaska et al., 2021).

برای نمونه در زمینه غذا، نواحی شهری به‌طور سنتی برای تأمین نیازهای غذایی تازه خود به نواحی روستایی و پیرامونی شهرها همواره متکی بوده‌اند. به همین دلیل، روابط غذایی بین شهر و روستا به دلیل عواملی مانند رشد سریع جمعیت شهری، شهرنشینی سریع، صنعتی شدن و مانند آن به‌طور فزاینده‌ای مورد تأکید است (Preiss et al., 2017). اخیراً از نجیره‌های تأمین صنعتی غذا از طریق عرضه مدام غذای فرآوری شده و با استانداردهای بالاتر، بر بازارهای مواد غذایی مسلط شده‌اند (Hussein & Suttie, 2016).

زمینه و ماهیت پویای مناسبات روستایی - شهری آزمون کننده ظرفیت ساختار حکمرانی موجود برای حل چالش‌های منطقه‌ای است (Dabson, 2019). درواقع پویایی ارائه راه حل‌های پایدار برای غله بر چالش‌های معاصر، مستلزم مطالعه پیوندهای درونی شهری - روستایی در مقیاس‌های فضائی و زمانی است.

پیوندهای روستایی - شهری باوجود پیامدهای مثبتی که برای شهر و روستا به همراه دارد، می‌تواند پیامدهای منفی محیط زیستی، اقتصادی، اجتماعی و کالبدی را برای هر دو قلمرو و یا یکی از آن‌ها به همراه داشته باشد و تنش‌های شهری - روستایی^۴ را ایجاد نماید. فقدان یکپارچگی در برنامه‌ها و طرح‌های حمل و نقل، مسکن و صرفه‌جویی ناشی از مقیاس، افزایش بهره‌وری، توسعه اقتصادی محلی و ارائه خدمات عمومی شایع‌ترین مشکلاتی است که نواحی شهری و روستایی با آن روبه‌رو هستند که این مشکلات ضرورت همکاری روستایی - شهری را ایجاد می‌نماید. علاوه بر این، رکود اقتصادی در برخی مناطق، فشارهای ناشی از رقابت جهانی، بحران‌های اقتصادی و مالی نیز، شرکای شهری و هم

1. Urban-Rural Conflicts

اداری قرار دارند که در زمینه‌های مختلف کشاورزی، اجتماعی و اقتصادی و سیاسی فعالیت می‌کنند (Tacoli, 1998).

به همین دلیل درک بهتر روابط روستایی - شهری می‌تواند مبنای مناسبی برای سیاست‌گذاری‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها باشد که تقویت‌کننده پیوندهای مثبت روستایی - شهری و ارتقاء حکمرانی سرزمینی است (Proctor & Berdegué, 2016). برنامه سکونتگاه‌های انسانی سازمان ملل متحده برا اساس چشم‌انداز و مأموریت خود، موضوعات کلیدی مهمی را برای تقویت پیوندهای شهری - روستایی از طریق اجرای دستور کار جدید شهری در قالب برنامه‌ریزی توسعه یکپارچه تعیین کرده است. این برنامه برای پیوندهای روستایی - شهری نیز اصول راهنمایی را معرفی کرده است این اصول ده مورد است و شامل مداخلات با زمینه محلی، حکمرانی یکپارچه، رویکردهای عملکردی و فضایی مبتنی بر سیستم، شمول مالی، شراکت متوازن، توجه به حقوق انسانی، جلوگیری از آسیب‌رسانی و ارائه حمایت اجتماعی، حساسیت محیط زیستی، مداخله مشارکتی، داده محور و مبتنی بر شواهد است (Un-Habitat, 2019). از اصول ده گانه فوق، اصل پنجم، شراکت متوازن^۸ است که در آن بر «پیشبرد شراکت فرآگیر و مشارکتی، اتحادیه‌ها و شبکه‌های پیونددهنده بخش‌ها و بازیگران شهری و روستایی و بهویژه گروه‌ها و اجتماعات محلی حاشیه‌ای و نیز بهره‌برداری از توانایی‌ها و مهارت‌های آن‌ها» تأکید شده است.

پیوندهای روستایی - شهری در اهداف توسعه پایدار (SDGs) نیز جایگاه مهمی دارد. توسعه متوازن سرزمینی از جمله نکات مهم در این اهداف است. مفهوم پیوندهای شهری - روستایی در زمینه تغییرات آب و هوایی نوظهور، نه تنها برای دستیابی به هدف یازدهم SDG (شهرها و اجتماعات محلی پایدار)، بلکه در رابطه با هدف دوم (محو گرسنگی) و نیز هدف دوازدهم (تولید و مصرف مسئولانه) نیز اهمیت زیادی دارد، چراکه توسعه هماهنگ نواحی شهری و روستایی کلید توسعه پایدار است و تقویت پیوندهای شهری - روستایی مسیر مناسبی برای دستیابی به این مهم است (Sukhwani et al., 2020).

در هدف یازدهم از مجموعه اهداف هفده‌گانه توسعه پایدار در افق ۲۰۳۰ (SDGs) به موضوع «شهرها و اجتماعات محلی پایدار؛ پیشرفت بهسوی شهرها و سکونتگاه‌های انسانی فرآگیر، ایمن، تاب‌آور و پایدار» می‌پردازد. همچنین در هدف فرعی ۱۱۸ بر «حمایت از پیوندهای مثبت اقتصادی بین نواحی شهری، پیروزی شهری و روستایی از طریق تقویت برنامه‌ریزی توسعه ملی و منطقه‌ای» تأکید دارد (United Nation, 2015).

تصویر شماره ۱، پیوندهای اساسی روستایی - شهری را نمایش می‌دهد.

جربیان‌ها و پیوندهای روستایی - شهری

جربیان‌های مرئی و نامرئی متنوعی بین شهر و روستا در زمینه کالا، جمعیت، سرمایه، اطلاعات، نوآوری وجود دارد. این جربیان‌ها امروزه با توجه به وابستگی و نیاز متقابل در دو سمت پیوند یعنی شهر و روستا به صورت پیوند درآمده است. در واقع این جربیان‌ها منجر به پیوندهای روستایی - شهری در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، جمعیتی، سیاسی، محیط‌زیست، فرهنگ، مصرف، تولید، مالی و فنی شده است. گسترش جربیان‌ها، روابط و پیوندهای روستایی - شهری، تأثیرات مختلفی به صورت مثبت و منفی در ابعاد مختلف برای شهر و روستا و ناحیه ایجاد می‌نماید.

اگرچه در گذشته و شاید به لحاظ اداری و بر اساس نگرش مطلق به فضا، تفکیک و تمایز «شهر» و «روستا» برای طبقه‌بندی مسائل، تجزیه و تحلیل‌ها و اقدامات مناسب بود، اما این نشان‌دهنده برداشتی مصنوعی از واقعیت است. در حال حاضر این دیدگاه به مانعی برای پیشرفت تبدیل شده، زیرا این واقعیت را مخفی می‌کند که معیشت و چشم‌اندازهای موجود در آن‌ها تفاوت‌هایی آشکاری با یکدیگر ندارند. بر اساس نگرش نسبی به فضا، شهرها و روستا در امتداد پیوستاری از «بیشتر روستایی» تا «بیشتر شهری» طبقه‌بندی گردید که این نگرش نیز با چالش‌های مواجه است (Tacoli, 2003; Garrett, 2005). با نگرش رابطه‌ای به فضا، شهر و روستا نه تنها قلمروهای متمایز و با حدود مشخص و معین از یکدیگر نیستند و جربیان‌هایی بین آن‌ها حتی در بین قلمروهایی که مجاور هم نیستند، از جمله در مقیاس جهانی نیز وجود دارد، که این موضوع پیوستگی و وابستگی عرصه‌های شهری و روستایی را موجب شده است. در واقع بازیگران و عوامل تأثیرگذار بر مسائل شهری و روستایی، بخشی از نظامهای پیچیده‌ای هستند که از مزهای اداری عبور می‌کنند. برنامه‌ریزان شهری و کسانی که در این فضای کار می‌کنند هر روز با پیچیدگی حکمرانی مواجه هستند، زیرا با مجموعه‌ای از سازمان‌های دولتی و عمومی روبرو بوده و سطوح افقی و عمودی امور اداری و اجرایی با هم تداخل دارند.

به هر حال، این سکونتگاه‌های «بیشتر شهری» و یا «بیشتر روستایی» و فضاهای بین آن‌ها، با تعاملات و جربیان‌های پویای اکولوژیکی، کالبدی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، نهادی و حتی ایدئولوژیکی مرتبط هستند که تحت تأثیر ساختارها، فرایندها و سازوکارهای این جربیان‌ها قرار داشته دارند. این جربیان‌ها شامل جابجایی افراد، کالاها (اعم از ورودی و خروجی)، خدمات (شامل حقوقی، مالی، اطلاعاتی و فناوری)، منابع طبیعی و پسماند است. همچنین این جربیان‌ها تحت تأثیر بازیگران مختلف با ظرفیت‌های متفاوت در سطوح مختلف

5. Absolute Space

6. Relative Space

7. Relational Space

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۱. پیوندهای اساسی روستایی - شهری. مأخذ: Sukhwani et al., 2020

یک فعالیت یا رویداد» تعریف کرده است. به طور کلی شراکت قراردادی است که طی آن طرفین جهت پیشبرد منافع مشترک خود باهم همکاری خواهند داشت. شراکت عمومی - خصوصی (PPP)⁹ یکی از شراکتهای بین بخشی خصوصی و عمومی است که در آن به منظور ارائه یک خدمت و اجرای یک پروژه، بخش خصوصی و عمومی سهم مشخصی را در اجرای پروژه و تأمین مالی آن بر عهده می‌گیرند (Brown, 2009).

به طور کلی شراکت توافق رسمی توسط دو یا چند گروه برای مدیریت و راهاندازی یک کسبوکار و تقسیم سود آن بین طرفین است. چندین نوع برنامه همکاری وجود دارد. به طور خاص، در یک کسبوکار شراکتی، همه شرکا مسئولیت‌ها و سود را به تناسب و طبق قرارداد تقسیم می‌کنند. طرفین ممکن است دولتها، شرکت‌های غیرانتفاعی، کسبوکارها یا افراد خصوصی باشند؛ اهداف شراکت نیز بسیار متفاوت است.

شراکت روستایی - شهری

ناحی شهری و روستایی از دارایی‌های متفاوت و غالباً مکمل یکدیگر برخوردارند و هماهنگی سالم‌تر آن‌ها برای ایجاد تعادل بین منافع اجتماعی و محیطی بسیار مهم است. قلمرو آن‌ها از لحاظ عملکردی از طریق انواع مختلف پیوندها که اغلب از مزهای اداری معمول عبور می‌کنند، به شدت باهم مرتبط هستند (OECD, 2017). ناحی شهری و روستایی در مجموع به دلیل منابع مشترک محیط زیستی در برآور تغییرات اجتماعی و محیط زیستی نوظهور در سطوح مختلف آسیب‌پذیر هستند، بنابراین، تقویت پیوندهای شهری - روستایی از طریق همکاری و شراکت بسیار مهم است تا تنگناهای کنونی و پیش‌بینی نشده در زمینه

9. Public-private Partnership (PPP)

در مجموع با توجه به واستگی‌ها و پیوندهای شهر و روستاهای برنامه‌ریزی قلمروی که در مقیاس ناحیه‌ای و یا منطقه‌ای شهر و روستا را با هم در نظر گرفته و یکپارچگی برنامه‌ریزی قلمروی را دنبال می‌کند، اهمیت زیادی دارد. به طور کلی برنامه‌ریزی قلمروی می‌تواند به عنوان فرایندی تعریف می‌شود که هدف آن ارتقاء ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیط زیستی از طریق توسعه چشم‌اندازها، راهبردها و برنامه‌های فضایی و کاربرد مجموعه‌ای از اصول سیاستی، ابزارها، سازوکارهای نهادی و مشارکتی و رویه‌های قانونی و حقوقی است.

در همین زمینه، مفهوم حوضه چرخشی و اکولوژیکی ناحیه‌ای (CES ناحیه‌ای) و پیوند غذا - انرژی - آب (Endo et al., 2015) نیز یکی از رویکردهایی است که برای اطمینان از توسعه پایدار و یکپارچه مناطق شهری و روستایی ارائه شده است (Sukhwani et al., 2020).

مروری بر ادبیات موضوع

مفهوم شراکت

برای درک بهتر موضوع شراکت روستایی - شهری لازم است ابتدا مفهوم شراکت را بهخوبی درک کرد. در فرهنگ معین شراکت را معادل «شریک شدن، انباز گشتن» معنی می‌کند (Moein, 2008: 732). در فرهنگ معاصر هزاره، شراکت را معادل «Partnership» به معنای شراکت، همکاری، همپایی و شرکت تعریف می‌نماید (Haghshenas, 2008: 120).

لغتنامه مشهور آکسفورد تزاروس و اوه «Partnership» را «یک مالکیت تجاری که مزایای آن توسط دو یا چند نفر تسهیم شده است» و اوه «Participation» را «عمل شرکت کردن در

در مقیاس ناحیه‌ای و منطقه‌ای نیز با قلمرو مشخص می‌تواند یکپارچگی بین نواحی شهری و روستایی را مدیریت نماید. با این حال، دولتهای ناحیه‌ای و منطقه‌ای اغلب اختیارات مناسبی را برای هماهنگی طیف کاملی از پیوندهای شهری - روستایی ندارند. لذا شرارت روستایی - شهری پاسخی ممکن به شکاف بین شهری - روستایی است. در این راستا اجزای اساسی شرارت روستایی - شهری به شرح زیر است:

- وجود چشم‌انداز راهبرد و مشترک؛
- همکاری خودجوش و غیردستوری؛
- وجود منافع مشترک برای شهر و روستا؛
- اتخاذ راه حل‌های حکمرانی (کم‌وبیش رسمی)؛
- بلندمدت و نیاز به زمان بیشتر تحقق آثار همکاری و شرارت؛
- مبتنی بر پروژه (محلی مشترک)؛ و
- مشارکت (Lucatelli, 2012).

در مجموع شرارت روستایی - شهری می‌تواند به تقویت ارائه خدمات و توسعه کالاهای عمومی و بهبود مدیریت با تمرکز بر فضاهای قلمروی و دارای یکپارچگی کارکردی کمک کند. با توجه به پیوند بین نواحی شهری و روستایی، شرارت روستایی - شهری نشان‌دهنده کارکردهای مکمل شهر و روستا است، که بهنوبه خود به مناطق این امکان را می‌دهد تا با تلاش‌ها و اقدامات موجود برای رسیدن به اهداف مشترک که نمی‌تواند در انزوا حاصل شود، کمک نمایند. با این حال، چنین شرارتی همیشه به طور طبیعی پدیدار نمی‌شود، زیرا همکاری تحت تأثیر عوامل متعدد و پیچیده‌ای از جمله تفاوت بین نواحی روستایی و شهری به لحاظ قابلیت‌ها، قدرت اقتصادی و سیاسی و دشواری در تشخیص وابستگی متقابل برای توجیه اقدامات مشترک (به عنوان مثال پیامدهای استفاده غیر هماهنگ از زمین) قرار دارد. با این حال، درک وابستگی متقابل کارکردی بین نواحی شهری و روستایی و مزایایی که می‌تواند از طریق همکاری روستایی - شهری به دست آورد، می‌تواند به رفع این موانع کمک کند (OECD, 2013).

ضرورت و اهمیت شرارت روستایی - شهری

نواحی شهری و روستایی با توجه دارایی‌های متفاوت و اغلب مکمل یکدیگر با ا نوع پیوندهای جمعیتی، اقتصادی، محیطی / امکانات، ارائه خدمات و تعاملات اداری به یکدیگر وابسته هستند. آنچه در نواحی شهری اتفاق می‌افتد، می‌تواند بر مناطق روستایی تأثیر داشته باشد و بالعکس. **جدول شماره ۱** منابع متفاوت و مکمل شهر و روستا برای شرارت را نشان می‌دهد.

تأمین منابع در مناطق شهری، به طور خاص تأمین غذا، انرژی و آب برطرف شود. تأمین منابع طبیعی به طور اساسی متنکی بر مدیریت ریسک‌ها و همچنین مبادلات شهری - روستایی و ارتقاء هم‌افزایی است، تا نگرانی‌ها به طور جمیعی توسط دست‌اندرکاران شهری و روستایی رفع شود.

به طور کلی نواحی شهری و روستایی به طور فزاینده‌ای با یکدیگر در حال یکپارچگی بوده و این یکپارچگی شامل مجموعه پیچیده‌ای از پیوندهای از جمله جمعیت و بازار کار، ارائه خدمات عمومی، شبکه حمل و نقل، خدمات محیطی و مانند آن است. بهبود روابط بازاری و غیر بازاری، توسعه شهری و روستایی را به دنبال دارد. شرارت روستایی - شهری در اینجا به عنوان سازوکار همکاری تعریف می‌شود که پیوندهای روستایی - شهری را برای رسیدن به اهداف مشترک، مدیریت می‌نماید. با توجه به اهداف شرارت، بازیگران مرتبط شامل ترکیبی از بازیگران دولتی، خصوصی و سایر افراد متفاوت خواهند بود. به طور کلی مفهوم شرارت روستایی - شهری دارای ویژگی‌های خاصی است که شامل همکاری مشترک در زمینه‌های زیر است:

آگاهی از وابستگی متقابل نواحی روستایی و شهری در یک فضای مشخص (ناحیه کارکردی)؛

ترکیبی از عضویت شامل نمایندگان روستایی و شهری؛
چهارچوبی برای اقدامات یا اهداف (که نشان‌دهنده منافع مشترک شهری و روستایی است)؛

ارائه ابتکارات باهدف ارائه منافع جمیع برای شرکای شهری و روستایی؛ و

چهارچوب سازمانی مناسب باهدف کمک به تحقق اهداف شرارت.

از جمله ویژگی‌هایی که شرارت روستایی - شهری را از دیگر انواع همکاری‌های قلمروی متمایز می‌کند این واقعیت است که نواحی شهری و روستایی باید مستقیماً در این روند مشارکت داشته باشند. این شامل دست‌اندرکاران مختلف شهری و روستایی، مانند مقامات دولتی به عنوان مثال شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و یا دست‌اندرکاران بخش خصوصی (مؤسسات، جامعه مدنی وغیره) است. مجموعه مشترکی از اهداف با مدیریت مشترک در فضایی که ابعاد شهری و روستایی در آن از لحاظ فیزیکی یا کارکردی باهم یکپارچه شده‌اند در همه ا نوع شرارت روستایی - شهری رایج است. تشکیل مدیریت واحد و یکپارچه که کل قلمرو شهری و روستایی ناحیه را شامل شود، یکی از راههای دستیابی به مدیریت یکپارچه شهری - روستایی است، اما این رویکرد بهندرت انتخاب می‌شود. در بسیاری از زمینه‌های کارکردی دولت محلی، تفاوت‌های فضایی بین نواحی شهری و روستایی، شکل‌گیری دولت محلی متمایز را توجیه می‌کند. به طور مشابه، دولت محلی

جدول ۱. انواع منابع روستایی و شهری برای شراکت.

منابع شهری	منابع روستایی
آموزش و مهارت‌های پیشرفته	بنگاه‌های کوچک و متوسط
سرمایه (مالی و فیزیکی)	منابع طبیعی
مقیاس مناسب برای ظرفیت‌های بالاتر مدیریت بازار گسترده	آسایش/چشم‌انداز
بازارهای گسترده	خدمات اکوسیستم (کالاهای محیط‌زیستی)
خدمات پیشرفته	عرصه‌های سرسیز

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

OECD, 2013

بهطور کلی شراکت روستایی - شهری به عنوان ابزاری ممکن با راه حل‌های متعدد و انعطاف‌پذیر حکمرانی بوده و یکی از رویکردهای مهم برای تقویت و ساماندهی پیوندهای روستایی - شهری در جهت کاهش آثار منفی پیوندها بر شهر و روستا و افزایش اثرات مثبت آن است. [تصویر شماره ۲](#) جایگاه شراکت روستایی - شهری را در راستای مدیریت پیوندهای بین شهر و روستاشان می‌دهد.

اهداف شراکت روستایی - شهری

دلایل زیادی برای همکاری مدیریت شهری و روستایی وجود دارد. بر اساس مطالعات موردی در ۱۱ منطقه در کشورهای OECD، شواهدی در زمینه شراکت روستایی - شهری وجود دارد. با بررسی تجربه‌های موجود و قابل مقایسه، می‌توان اهداف اصلی مورد نظر از طریق شراکت روستایی - شهری را به شرح زیر خلاصه کرد:

توسعه اقتصادی

ضرورت توسعه اقتصادی به تقویت موقعیت راهبردی یک قلمرو نیاز دارد تا آسیب‌پذیری آن را در برابر تغییرات تقاضا و چرخه اقتصادی برای تقویت اقتصاد منطقه‌ای و تلاش برای بهره‌برداری از امکانات متقابل کاهش دهد. این حوزه شامل چند موضوع همکاری می‌شود. یکی ارتقاء قلمرو است که قلمرو را با تصویر یا «برند»^{۱۰} مشخص معرفی می‌کند تا بتواند در صحنه جهانی رقابت کرده و قدرت اقتصادی آن افزایش یابد. ارتقاء یک قلمرو هدف گسترده‌ای است که معمولاً شامل اقدامات بین بخشی^{۱۱} است. گرددشگری اغلب بخشی از چنین اقدامات ابتکاری است. درواقع شراکت روستایی - شهری همچنین می‌تواند از طریق تقویت زنجیره تأمین محلی از جمله در زمینه محصولات غذایی - کشاورزی^{۱۲} صورت گیرد. تقویت کشت و صنعت اغلب با ارتقاء

10. Brand

11. Cross-Sectoral

12. Agro-Food

از طرف دیگر ناحی شهری و روستایی بهشت با یکدیگر یکپارچه هستند و این یکپارچگی شامل مجموعه‌ای از پیوندها است. شراکت روستایی - شهری الگوی است که می‌تواند همکاری‌های بین شهر و روستا را با توجه پیوندهای شهری و روستایی در راستای دستیابی به اهداف مشترک و توسعه بهتر ناحیه‌ای مدیریت می‌نماید. از طریق همکاری و شراکت می‌توان عوامل تأثیرگذار بیرونی بر پیوندهای شهری - روستایی را کنترل کرد. بهطور خاص شراکت روستایی - شهری از جنبه‌های زیر دارای اهمیت است:

- مدیریت مؤثر پیامدهای منفی اجتماعی و محیط‌زیستی توسعه شهری بر ناحی روستایی از جمله خوش و پراکنده رویی شهری؛

- کنترل و مدیریت مؤثر مسئله فشار زیاد بر اراضی روستایی / کشاورزی و توسعه مسکن؛ و

- رفع مشکلات دسترسی به خدمات اجتماعی در مناطق دورافتاده روستایی [\(Lucatelli, 2012\)](#)

در بسیاری موارد دلایل اصلی همکاری برای شراکت بین سکونتگاه‌های مختلف به شرح زیر است :

- قابلیت‌های مکمل؛

- قابلیت‌های تا حدی مشابه/مشابه؛

- مسائل و مشکلات مشترک؛

- مدیریت پیوندها و جریان‌ها؛

- قرار گرفتن ناحی، بازیگران و بودجه در کنار یکدیگر؛

- اجرای پروژه‌ها با یک راهبرد مشخص؛

- کسب درآمد بالاتر برای توزیع مجدد (اقتصادی، کیفیت زندگی)؛

- مدیریت برد-برد و حل تعارضات [\(Lucatelli, 2012\)](#)

مدیریت کاربری اراضی و حفظ منابع طبیعی همکاری کنند. همانند اهداف توسعه اقتصادی، شرکت می‌تواند شامل مجموعه‌ای از طرح‌های بین بخشی و یکپارچه شامل اقدامات لازم در زمینه سیاست‌های محیط زیستی، یا تمرکز بر اهداف و پروژه‌های مشترک باشد. برای مثال، شرکت روستایی - شهری می‌تواند منابع آب را برای پاسخگویی به نیازهای یک قلمرو فراتر از مرزهای اداری آن مدیریت نماید. مدیریت قلمرو مسئله دیگری است که به طور معمول از طریق شرکت روستایی - شهری به آن پرداخته می‌شود که می‌تواند شامل هماهنگی بین شهرداری‌ها و دهیاری‌ها^{۱۵} در یک منطقه کارکردی به منظور مدیریت تعارضات در کاربری اراضی و گسترش شهر، باهدف کاهش پراکندگی اراضی باشد. سایر مضمونین مرتبط با موضوعات محیط‌زیست شامل تنوع زیستی است که هم از نظر حفاظت و ارتقاء آن و هم به لحاظ افزایش آگاهی از جمله از طریق اقدامات آموزشی اهمیت دارد.

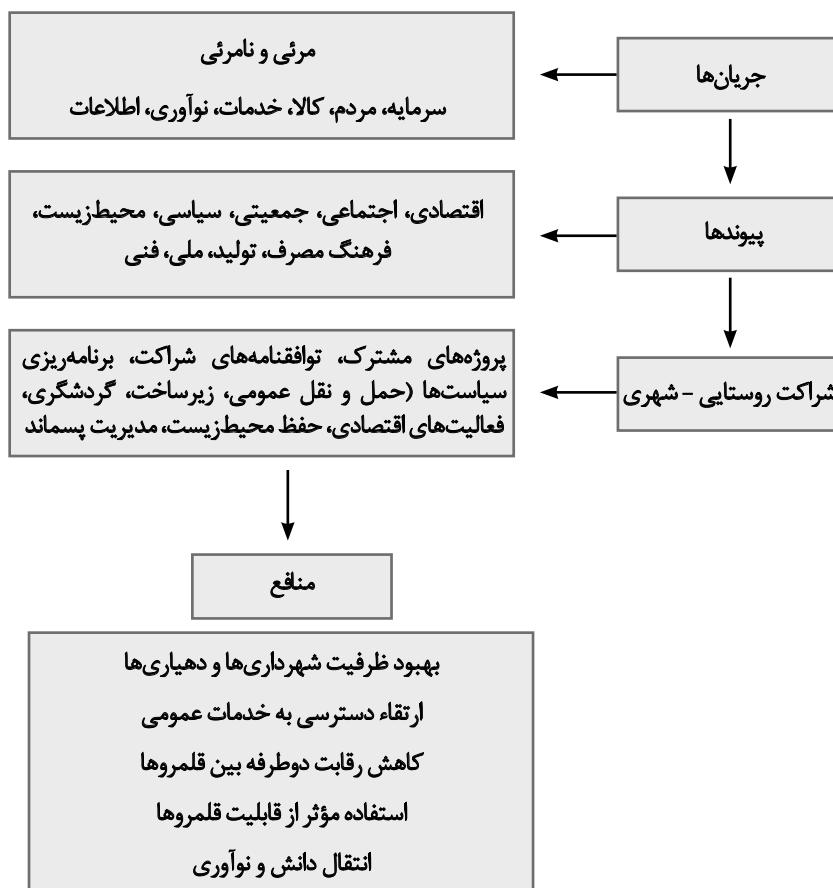
15. Rural and urban municipalities

نوآوری مربوط است، به طوری که تولید کنندگان مواد غذایی محلی می‌توانند با سایر فعالان عرصه‌های تحقیقاتی و بازاریابی همکاری کنند. موضوع دیگر همکاری در زمینه ارتقاء کشاورزی شهری است که منابع، محصولات و خدمات آن از حمایت مستقیم شهر برخوردار است (Donadieu, 1998). چنین فعالیت‌های کشاورزی بهویژه در نواحی پیراشهری و کمرنبندهای سبز^{۱۶} کلان‌شهرهای بزرگ رایج است. کشاورزی شهری در مقایسه با کشاورزی سنتی روستایی با تقاضا و سبک زندگی شهری و نیز با ضرورت‌های حفظ انداز طبیعی سازگاری دارد. این شرایط امکان مدد تا سطح امنیت غذایی شهر را از طریق زنجیره‌های غذایی کوتاه^{۱۷} افزایش دهد، کیفیت محیط را بهبود بخشد و دیگر نیازها در زمینه سبک زندگی و رفاه را تأمین نماید.

مدیریت منابع طبیعی

نواحی شهری و روستایی می‌توانند به طور مشترک برای

- 13. Green Belts
- 14. Short Food Chain

ارائه خدمات

نقش بالقوه بخش خصوصی را برجسته می‌نماید. سطوح مختلف دولتی تقریباً همیشه مشارکت دارند و مقامات محلی اغلب ثابت کرده‌اند که شرکای اصلی آغاز و پیشبرد روند همکاری هستند. هنگامی که شرکت برای بهبود ارائه خدمات اساسی و تقویت وزن سیاسی^{۱۶} در ارتباط با سایر سطوح دولت باشد، مقامات محلی و ناحیه‌ای به عنوان شرکای اصلی بهویژه همکاری در زمینه مسائل محیط زیستی مانند تنوع زیستی، حفاظت از چشم‌اندازها ظاهر می‌شوند. جامعه مدنی نیز می‌تواند شریک اصلی باشد. در واقع، این امر می‌تواند آگاهی عمومی از موضوعات موربدیث را افزایش دهد و اشتراک اطلاعات را تسهیل، جامعه را توانمند و ابتکارات مختلف را تقویت نماید.

به نظر می‌رسد شرکت با اهداف کلی توسعه اقتصادی مانند ارتقاء قلمرو، راهبرد توسعه ناحیه‌ای و زنجیره تأمین بیشترین مجموعه شرکای بالقوه را داشته باشد. سطوح مختلف دولتی و همچنین بخش خصوصی و بازیگران جامعه مدنی نقش مهمی دارند. علاوه بر این، سایر مؤسسه‌های مرتبه مانند اتاق‌های بازرگانی و دانشگاه‌ها نیز در روند همکاری مهم هستند. زنجیره تأمین مواد غذایی نمونه‌ای معمول از شرکت پیچیده روستایی - شهری است که شامل مجموعه‌ای از شرک است. برای اتخاذ تصمیمات جمعی، سطوح دولت باید فعال و همسو با راهبردهای اتخاذ شده باشند.

اهداف شرکت بر اساس نوع قلمرو

اهداف شرکت روستایی - شهری بر اساس نوع قلمرو همکاری نیز می‌تواند متفاوت باشد. مطالعات موردي مرتبه با سه نوع قلمرو مختلف شامل مناطق بزرگ کلان شهری، شبکه شهرهای کوچک و متوسط و مناطق کم جمعیت است. با توجه به تنوع موقعیت مطالعات موردي، [جدول شماره ۳](#) فهرست این مناطق را با توجه به این سه نوع قلمرو عملکردی نشان می‌دهد. برای هر یک از موارد، با توجه به تحلیل مطالعات موردي، آخرین ستون [جدول شماره ۳](#)، بیشترین فراوانی در زمینه موضوع همکاری را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۴ نیز، اهداف اصلی شرکت با توجه به عوامل شکل‌دهنده جغرافیای شرکت روستایی و شهری نشان می‌دهد.

شرکت روستایی - شهری می‌تواند نیازهای متغیر قلمروها را برای ارائه خدمات برطرف نماید. این موضوع اغلب به دلیل افزایش نیاز به بهبود کیفیت خدمات با توجه به چالش عدم تمرکز قدرت و ارائه راهکارهای مناسب در شرایط کاهش بودجه است. حمل و نقل از جمله زمینه‌های متدالوں برای همکاری است. ارتباط درون منطقه‌ای^{۱۷} که به طور مؤثر نواحی شهری و روستایی را به هم پیوند می‌دهد، شرط حیاتی دسترسی به خدمات و منابعی است که هر ناحیه فراهم می‌کند. همچنین به همانگی بهتر گزینه‌های سکونت و اشتغال در نواحی کارکردی کمک می‌کند. شرکت همچنین می‌تواند به ارائه خدمات اساسی دیگر از جمله بهداشت و مراقبت‌های اجتماعی، دفع پسماند و آموزش و پرورش بپردازد. ارائه چنین خدماتی اغلب به دلیل هزینه و قابلیت اجرا برای هر یک از شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به طور جداگانه دشوار است.

یکپارچگی سیاست‌ها و دسترسی به منابع مالی

قلمروهای شهری و روستایی معمولاً هنگام تعامل با سایر سطوح دولت، باید رؤیت پذیری سیاسی^{۱۸} قوی تری داشته و یک صدا باشند. نواحی شهری و روستایی که دارای منافع مشترک یا هویتی مشترک هستند، در صورت همکاری مؤثر می‌توانند از طریق شرکت روستایی - شهری به این دیدگاه مشترک دست یابند. البته دیدگاه سیاستی مشترک به خودی خود هدف نیست، بلکه وسیله‌ای برای دستیابی به اهداف خاص تر است. شرکت در این زمینه می‌تواند اولویت‌های سرمایه‌گذاری و اقدامات برای جذب منابع و کسب اعتبار را همانگ نماید.

طبقه‌بندی اهداف شرکت روستایی - شهری بر اساس انواع شرکا و نوع قلمروها

با توجه به انواع شرکا و نوع قلمروها، اهداف شرکت روستایی - شهری به شرح قابل تفکیک است:

اهداف شرکت بر اساس نوع شرکا

در همکاری و شرکت روستایی - شهری، انواع شرکا با توجه به موضوع شرکت، می‌تواند متفاوت باشند. شرکت روستایی - شهری به طور ایدئال هم بازیگران و فعالان دولتی و هم خصوصی را بکار می‌گیرد. با این حال، هر چند نهادهای عمومی همیشه نقش اساسی در روند همکاری دارند، ولی مطالعات موردي نشان داده است که بازیگران خصوصی همیشه در اقدامات انجامشده نقش چندانی نداشته‌اند. [جدول شماره ۲](#) برخی از نمونه‌های موضوعی شرکت روستایی - شهری را بر اساس طبقه‌بندی اهداف معرفی کرده و

16. Intra-Regional

17. Political Visibility

جدول ۲. شرکای اصلی احتمالی در همکاری روانی - شهری و نقش بخش خصوصی با هدف شرکت.

نقش بخش خصوصی	شرکای اصلی احتمالی	هدف‌های اصلی شرکت	اهداف کلی شرکت
+++	مقامات دولتی (ملی، منطقه‌ای، محلی) اثاق‌های بازرگانی مشاغل خصوصی جامعه مدنی (انجمن‌ها وغیره)	ارتفاع وضعیت قلمرو	
++++	مقامات دولتی (ملی، منطقه‌ای، محلی) اثاق‌های بازرگانی مشاغل خصوصی دانشگاه‌ها / مراکز تحقیقاتی جامعه مدنی (انجمن‌ها وغیره)	زنگیره تأمین	توسعه اقتصادی
++++	مقامات دولتی کشاورزان دانشگاه‌ها / مراکز تحقیقاتی جامعه مدنی (انجمن‌ها وغیره)	کشاورزی شهری	
+++	مقامات دولتی (ملی، منطقه‌ای، محلی) اثاق‌های بازرگانی	مدیریت منابع آب	
++	مقامات دولتی دانشگاه‌ها / مراکز تحقیقاتی جامعه مدنی	تنوع زیستی	مدیریت منابع طبیعی
++	مستولان محلی دانشگاه‌ها / مراکز تحقیقاتی	مدیریت کاربری اراضی	
++	مقامات دولتی (ملی، منطقه‌ای، محلی) جامعه مدنی	حفظ محیط‌زیست	
++	مقامات محلی ، منطقه‌ای مشاغل خصوصی	حمل و نقل	
++	مقامات محلی، منطقه‌ای مشاغل خصوصی جامعه مدنی دانشگاه‌ها / مراکز تحقیقاتی	بهداشت، مراقبت‌های اجتماعی، آموزش	ارائه خدمات
++	مقامات محلی، منطقه‌ای مشاغل خصوصی	مدیریت پسماند	
+	مقامات محلی	ارتباط سیاسی / دسترسی به	
+	مقامات محلی	تأمین مالی	منابع مالی

فصلنامه پژوهش‌های روانی

OECD, 2013

جدول ۳. انواع زمینه‌های همکاری بر اساس گونه شناسی فضایی قلمروها.

مسائل مربوط به همکاری و شرکت	انواع قلمروها	نمونه‌ای از تجربه‌ها
شبکه حمل و نقل مسکن و برنامه‌ریزی فضایی	مناطق بزرگ کلان شهری	نورنبرگ، آلمان رن، فرانسه پراگ، جمهوری چک
ارتباط سیاسی دسترسی به منابع مالی	شبکه چندسته‌ای شهرهای کوچک و متوسط	برایانث، هلند فورلی- چزنا، ایتالیا لکسینگتون، ایالات متحده آمریکا؛ جیلانگ اتریش
ارائه خدمات (برای حفظ ثبات جمعیت) دسترسی به منابع مالی	نواحی کم‌جمعیت با شهرهای بازاری	فلانلاند مرکزی (ساربیاروی- ویستاری) غرب پامرانی، لهستان بايرا ایتریو سول، پرتغال

فصلنامه پژوهش‌های روانی

OECD, 2013

جدول ۴. هدف‌های اصلی شراکت با توجه به عوامل شکل‌دهنده جغرافیای شراکت روستایی و شهری.

هدف اصلی شراکت	عوامل شکل‌دهنده جغرافیای همکاری	نمونه‌ای از تجربه‌ها
توسعه اقتصادی- ارتقاء قلمرو	هویت قلمروی مشترک مانند ارائه تصویر مشترک از قلمرو وابستگی‌های متقابل اقتصادی	برایانت استد، جیلانگ، لکسینگتون
توسعه اقتصادی- زنجیره تأمین	وابستگی متقابل اقتصادی مانند شبکه‌های تجاری و بازار کار	فورلی- چزنا، نورنبرگ
مدیریت منابع آب	مرزهای هیدرولوژیکی - حوضه آبخیز	فورلی- چزنا
مدیریت کاربری اراضی (محدود کردن پراکندگی)	الکوهای سفر برای دسترسی به کار، مصرف و اوقات فراغت	پراک، رن، نورنبرگ
مدیریت خدمات بهداشتی	پویایی بازار مسکن	رن
- اثرات بالقوه محیطی	دسترسی فیزیکی به امکانات بهداشتی و درمانی مانند بیمارستان	استرمانداورا
حافظت از محیط‌زیست	- استفاده ناچیه از امکانات محیطی	پومرانی غربی

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

OECD, 2013

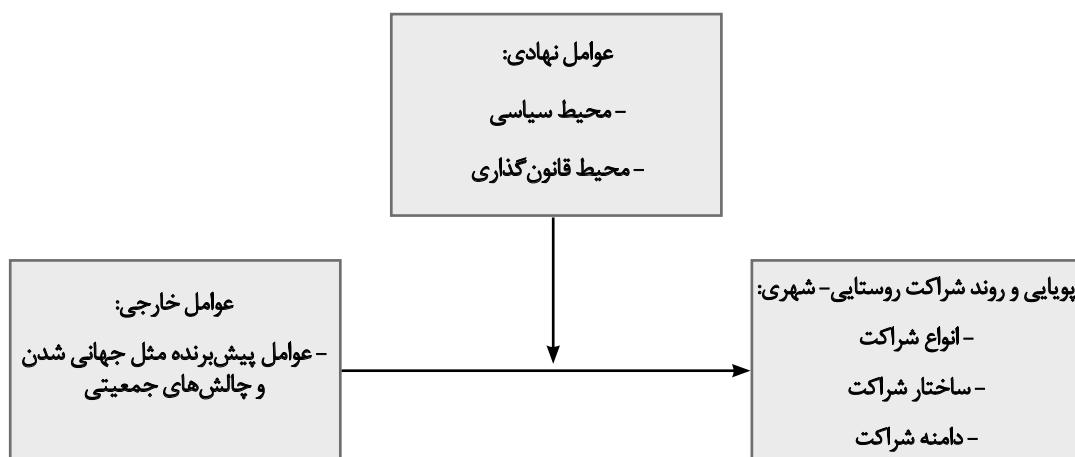
زمینه عوامل بیرونی (عوامل پیش برندۀ نیاز به شراکت روستایی - شهری)، عوامل نهادی (محیط نهادی که زمینه شراکت را شکل می‌دهد) و روند شراکت روستایی - شهری (شکل و کارکرد شراکت روستایی - شهری) است که البته این عوامل باهم پیوستگی دارند (تصویر شماره ۳).

عوامل بیرونی

تجربه‌ها و مطالعات موردي نشان می‌دهد که متغیرها و محرك‌های بیرونی، هم باعث ایجاد فرصت و هم تهدید می‌شوند. این عوامل پیش برندۀ نقشی دوگانه دارند: هم تهدیدی برای تغییر وضع موجود و هم فرصتی برای ایجاد نقشه راه جدید هستند.

عوامل مؤثر بر شراکت روستایی - شهری

پویایی شراکت روستایی - شهری شامل عوامل بیرونی، نهادی و پیوستگی‌های آن مانند نوع، دامنه، ساختار و ترکیب عضویت است. این متغیرها باهم ارتباط دارند، زیرا وجود یا عدم وجود ترکیبی از این عناصر بر موجودیت حاصله تأثیر می‌گذارد. این عوامل هم‌زمان نه تنها بر افزایش یا کاهش احتمال تشکیل شراکت، بلکه بر تعیین وسعت و دامنه آن نیز تأثیر دارند. این عوامل شامل تحلیل ترتیبات مختلف نهادی برای همکاری روستایی - شهری، با در نظر گرفتن مجاورت و عملکرد آن‌هاست. مدل مفهومی پایه در این زمینه بر اساس تجربه‌ها و مطالعات موردي، متشکل از متغیرهای کلیدی مرتبط با شراکت روستایی - شهری در سه

تصویر ۳. عوامل مؤثر بر شراکت روستایی - شهری. مأخذ: Montfort & Hulst, 2012

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

رویدادهای پیش برنده

همکاری بین شهری^{۱۹} مشارکت داشته‌اند. در این راستا دولتهای فرامحلی می‌توانند به سه شیوه شامل ایجاد سندیکا، اضای توافق‌نامه یا ایجاد انجمن باهم همکاری کنند. برای مثال در لکسینگتون و کنتاکی، وابستگی به درآمد مالیاتی از طریق منابع اختصاصی، شرایطی را ایجاد کرد که کانتی‌ها (شهرستان‌ها) برای شغل و درآمد رقابت می‌کنند. در حالی که تقریباً همه مقامات محلی تائید می‌کنند که اصولاً همکاری منطقه‌ای می‌تواند رفاه جمعی را بهبود بخشد، اما آن‌ها نگران هستند که این روند، صلاحیت مدیریتی آن‌ها را با مشکل مواجه سازد. در چنین شرایطی، فقدان دلیل قانع‌کننده برای همکاری، ممکن است باعث شود که مدیریت شهر و روستا به‌طور مستقل عمل کنند، چراکه همکاری می‌تواند به معنای ارسال درآمد محلی به خارج از یک شهر یا روستا باشد، که توجیه آن برای ساکنان دشوار است.

علاوه بر این، فضای سیاسی نامناسب نیز می‌تواند منافع اعضا یا منابع لازم را برای همکاری را با مشکل مواجه کند. سیاست‌ها باید فرسته‌های موجود را برای رشد فرآیند و با کمترین شکاف بین نواحی روستایی و شهری افزایش دهند. در ایالات متحده، ضرورت‌های اقتصادی برای همکاری وجود دارد، اما هیچ پشتیبانی سیاسی وجود ندارد. در پراگ جمهوری چک، وزارت توسعه منطقه‌ای فرسته‌های همکاری را از طریق مناطق خرد و گروه‌های اقدام محلی^{۲۰} پیگیری می‌کند، ولی دامنه چنین اقدامی محدود است چراکه شهرداری‌ها فقط هنگام اجرای مسئولیت‌های خود می‌توانند باهم همکاری کنند. آن‌ها می‌توانند برای انجام برخی وظایف خود قرارداد منعقد نمایند، می‌توانند یک انجمن داوطلبانه از شهرداری‌ها ایجاد کنند، یا می‌توانند یک نهاد شرکتی (شرکت تعاونی و مانند آن) تشکیل دهند. در این زمینه، جای تعجب نیست که نمونه‌های همکاری کم‌ویش باهم تفاوت داشته باشد. در این راستا، عوامل تسهیل‌کننده شرکت روستایی-شهری به شرح زیر قبل تفکیک است:

- درک وابستگی‌های متقابل نواحی روستایی و شهری؛
- درک متقابل درباره نیاز به همکاری و هماهنگی مشترک؛
- تعريف اهداف شرکت به‌طور شفاف و روشن؛
- نمایندگی عضویت و مشارکت اجتماع محلی؛ و
- رهبری^{۲۱} (Lucatelli, 2012) (جدول شماره ۵).

علاوه بر این، موانع شرکت روستایی-شهری بررسی شده شامل موانع قانونی و سیاسی، فقدان اعتماد و سرمایه اجتماعی، فقدان انتگری‌های شرکت در بین شرکا و سیاست‌های تشدید کننده شکاف بین نواحی روستایی و شهری است (Lucatelli, 2012)^{۲۲}؛ به‌ویژه در مواردی که سکونتگاه‌ها هم‌سطح یکدیگر نباشند

رویداد پیش برنده اغلب یک شوک بیرونی است، به عنوان مثال رکود اقتصادی یا چالش‌های جمعیتی، که شهرها و نواحی روستایی را به همکاری سوق می‌دهد، دلیل منطقی و اراده لازم برای اقدام است (Agranoff & McGuire, 1998). در شرایط بحرانی، دولت‌ها در برابر اقدامات ضروری مواجه خواهند شد. آن‌ها نه تنها باید از قبل برای پیش‌بینی چالش حاصل از سیاست‌های آینده بررسی‌هایی انجام دهند، بلکه به توانایی لازم برای اولویت‌بندی مجدد سیاست‌ها و برنامه‌های دولت و تخصیص مجدد منابع مالی و انسانی نیاز دارند (OECD, 2017). در مطالعات موردي انجام شده، برخی عوامل باعث ایجاد انتگری‌هایی برای همکاری و شرکت شدنند. به عنوان مثال، در منطقه مرکزی لهستان، بازارهای داخلی پراکنده و ارتباطات داخلی نامناسب، بیکاری و مهاجرت زیاد به خارج از کشور، زمینه‌ساز شرکت روستایی - شهری است. در فنلاند مرکزی نیاز به پیشرفت در زمینه ارائه خدمات، به‌ویژه در نواحی روستایی دورافتاده، عامل انتگری‌شدن بوده است. منطقه اکسترماندورا در اسپانیا با نگرانی مشابهی جهت شرکت تحریک شد و برای کنترل سرعت کاهش جمعیت و بهبود شرایط اقتصادی - اجتماعی در نواحی حاشیه‌ای اقداماتی انجام داد.

عوامل نهادی

بازیگران شهری و روستایی، باید فضای نهادی مناسب را به منظور همکاری فراهم کند. این امر نیازمند بهبود ظرفیت همکاری، و رفع محدودیت‌های سیاسی یا قانونی است. این اقدام بر نحوه طبقه‌بندی و تفکیک بازیگران بر اساس نفوذ و ترجیحات تأثیر می‌گذارد و به شکل‌گیری مؤثر شرکت روستایی - شهری کمک می‌کند. به عنوان مثال، در منطقه برابانت استد هلنند این واقعیت که ساختارهای برای شرکت به لحاظ قانونی مناسب نیست، باعث شد دولت برای کاهش لایه‌های حکومرانی و کاهش تعداد مراکز مدیریتی اقدام کند. در این راستا دولت ترجیح داد با شبکه‌هایی مانند شرکت برابانت استد کار نکند، ولی از آنچه که برابانت استد یک شرکت راهبردی رسمی، اما بدون ساختار است، دولت نمی‌تواند آن را به‌طور رسمی منحل کند.

همچنین دیگر مطالعات موردي نشان می‌دهد که قوانین نهادی می‌توانند همکاری را تقویت یا تضعیف نماید. در فنلاند، دولت موضوع همکاری را از طریق برنامه‌ها و طرح‌ها ویژه دنبال می‌کند. در اسپانیا، مناطق خودمختار می‌توانند شهرداری‌ها و دهیاری‌ها را با برخورداری از «ویژگی‌های جغرافیایی، اقتصادی و اجتماعی مشترک» به همکاری تشویق کنند. در لهستان قانونی برای سازوکارهای داوطلبانه برای همکاری بین شهری تصویب شد. طبق گزارش سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (۲۰۱۷) مشخص شد که حدود ۶۰ درصد از شهرداری‌ها بهنوعی در طرح

19. inter-municipal
20. Local Action Groups

رویکردهای حکمرانی در زمینه شراکت روستایی - شهری

برحسب اینکه تا چه حد نیازهای شهر و روستا در چهارچوب شراکت بهطور واضح مشخص شده باشد، چهار رویکرد در این زمینه وجود دارد. هر یک از این رویکردها نتیجه شرایط ویژه است که بر اساس اهداف شراکت و زمینه‌های نهادی متفاوت است.

رویکرد هدفمند^{۲۲} که در آن شراکت روستایی - شهری اهداف مشخص شده‌ای دارد که این رویکرد به دو دسته رسمی با اهداف چندمنظوره و کارکردهای تفویض شده، و رسمی غیررسمی با اهداف چندمنظوره و بدون کارکردهای تفویض شده طبقه‌بندی می‌شود. شراکت هدفمند باهدف ایجاد شراکت روستایی - شهری یا تقویت روابط روستایی - شهری در یک ناحیه معین است. بنابراین، در شراکت هدفمند یا صریح، ابعاد روستا و شهر کاملاً مشخص است و اصولاً روابط بین دست‌اندرکاران شهری و روستایی و منافع آن‌ها در شراکت، نحوه کار و اهداف راهبردی در نظر گرفته می‌شود. برای مثال در مدل شراکت ناحیه کلان‌شهری رن (فرانسه)، توسعه هسته شهری و نواحی اطراف موردنظر بوده است دست‌اندرکاران موضوع اظهار داشتند تلاش‌ها بر این بوده تا جنبه‌های مختلف روابط شهری و روستایی به‌منظور کسب اطمینان از انکاوس منافع آن‌ها در طرح‌ها موردنوجه قرار گیرد.

22. Intentional

(جدول شماره ۶).

برخی از دلایل اصلی عدم شراکت نیز شامل خواسته‌ها و اهداف متفاوت، قدرت اقتصادی متفاوت، ظرفیت‌های متفاوت مدیریتی، بار اضافی اداری، فقدان ارزش مزاد اثبات شده به لحاظ آماری، قدرت قانونی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و فقدان نوع دوستی است (Lucatelli, 2012). در این راستا موانع سیاستی نیز می‌تواند به شرح زیر بر شراکت تأثیر منفی داشته باشد:

- توجه ناکافی به موضوع قلمرو و تحلیل قلمروی و ظرفیت‌ها (به‌ویژه در سطح ناحیه عملکردی)

- سیاست‌های روستایی در مقابل سیاست‌های شهری؛

- یکپارچگی نامناسب سیاستی بین سیاست ناحیه‌ای، سیاست توسعه روستایی و سایر سیاست‌ها؛

- عدم وجود مشوق‌های لازم از سطح بالا به‌ویژه برای همکاری بین شهری؛

- ظرفیت نامناسب برای واگذاری سیاست‌گذاری به سطح محلی؛

- عدم توسعه کافی «صدای روستا»^{۲۳} و شراکت / حکمرانی روستایی (نهبخشی) (Lucatelli, 2012).

21. Rural Voice

جدول ۵ عوامل تسهیل‌کننده شراکت روستایی - شهری بر اساس مطالعات موردی.

موردهمطالعه	رهبری	شراکت دموکراتیک	عضویت نمایندگی و	اهداف مشخص	درگ متقابل برای عمل	درگ وابستگی متقابل نواحی شهری و روستایی
رن، فرانسه	×	×	×	×	×	x
جیلانگ، استرالیا	×	×	×	×	×	x
نورنبرگ، آلمان	×	×	×	×	×	x
منطقه مرکزی، لهستان					x	x
برایانس، هلند	×	×	×	×	×	x
پراگ-بوهیمی مرکزی، جمهوری چک				x		
فورلی - چزنا، ایتالیا	×	×	×	×	×	x
اکستر مادرولا، اسپانیا				x		
کاستلوبرانکو، پرتغال				x		

جدول ۶. موانع مؤثر بر شراکت روستایی - شهری بر اساس مطالعات موردي.

مورد مطالعه	روستایی و شهری	شرکت	عدم شرکت / مشوق	عدم اعتماد / سرمایه اجتماعی	موانع نظارتی و سیاستی
رن، فرانسه					
جیلانگ، استرالیا					
نورنبرگ، آلمان					
منطقه مرکزی، لهستان		x			
برابانت، هلند					
پراگ-بوهمی‌ای مرکزی، جمهوری چک	x	x	x		
فورلی - چزنا، ایتالیا					
اکستمادورا، اسپانیا		x	x		
کاستلوبرانکو، پرتغال	x		x		
فلاند مرکزی (بیواسکولا و ساریچاروی-ویتساری)		x	x		
لکسینگتون، کنتاکی، ایالات متحده	x	x	x	x	x

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

OECD, 2013

(ICT)، حمل و نقل، بهداشت، خطمنشی اقتصادی، جلب حمایت همه‌جانبه/ابی‌گری و تأمین اعتبارات باشد در مجموع حداقل دو نوع شراکت روستایی - شهری به لحاظ هدف قابل تحقیک است که عملکرد و دامنه شراکت روستایی - شهری و توانایی آن در انتخاب راهبردهای جدید به این تفاوت بستگی دارد.

شواهد حاصل از مطالعات موردي

روابط متقابل شهر و روستا گونه‌های مختلفی دارد و به چالش‌های گوناگون پاسخ می‌دهد. همکاری و شراکت بین مناطق شهری و روستایی در بیشتر موارد موردنظری از پایین به بالا ظاهر می‌شود. در برخی از کشورهای اروپایی چهارچوب‌های سیاستی از بالا به پایین برای همکاری شهر و روستا تجربه شده است، گرچه نتایج آن می‌تواند به دلایل مختلف کاهش یابد. پیوندهای عملکردی بین نواحی شهری و روستایی توسط نیروهای بازار و اجتماع محلی تعیین می‌شود. هنگامی که تلاش می‌شود چالش‌های توسعه در سطح محلی برطرف شود، مرزهای اداری کمتر موردنموده قرار می‌گیرند. نواحی روستایی و شهری بدون توجه به مرزهای اداری در معرض تغییرات پویا هستند. شرایطی وجود دارد که نواحی روستایی دارای ویژگی‌های شهری هستند. رویکردهای یکپارچه و نظامهای حکمرانی مؤثر در سطح نواحی اقتصادی عملکردی به عنوان یک مزیت محسوس می‌شود، بهویژه هنگامی که مقامات سطحی پایین‌تر منطقه‌ای مداخلاتی را برای

رویکرد غیرهدفمند^{۳۳} که در آن تمرکز کلی بر همکاری برای رسیدن به اهداف توسعه محلی مشترک است. این رویکرد نیز به دو طبقه رسمی با اهداف چندمنظوره/اتک منظوره و کارکردهای تفویض شده، و غیررسمی با اهداف چندمنظوره/اتک منظوره و بدون کارکردهای تفویض شده طبقه‌بندی می‌شود. در شراکت غیر هدفمند یا ضمنی شراکت روستایی - شهری به عنوان هدف مشخص و واضح در نظر گرفته نمی‌شود. در مقابل، بهبود همکاری از طریق یک هدف، راهبرد یا طرح مشترک توسعه محلی موردنموده است. با این حال، مقامات مسئول در ساختارهای تعاونی هم شهری و هم روستایی عضو هستند. به عنوان مثال، مورد فنلاند، شواهد اندکی از یک برنامه همکاری شراکت روستایی - شهری را نشان می‌دهد. این برنامه بر رویکرد قلمروی یکپارچه و تأمین بودجه از بخش‌های دولتی، خصوصی و جامعه مدنی متمرکز نبوده است. در برخی از تعاملات روستایی - شهری، بهره‌مندی مناطق مختلف، هدف فرعی است. روابط بین شرکا با تافق برای «منابع مشترک» در مناطق خاص یا در مورد موضوعات خاص (به عنوان مثال ارائه خدمات) دنبال می‌شد که قبل از طور صریح یا ضمنی منافع نواحی روستایی و شهری را منعکس می‌کرد (Veneri, 2013) (جدول شماره ۷).

موضوع شراکت می‌تواند تک منظوره یا چندمنظوره در زمینه‌های توسعه اقتصادی، برنامه‌ریزی فضایی، ارائه خدمات

مداخلات سیاستی در سطح اروپا وجود دارد، بدون آنکه مانع تنوع شیوه‌های موجود شود. در این راستا، منافع عملی حاصل از شرکت روستایی - شهری را برای اساس مطالعات موردي انجام شده می‌توان در پنج دسته شامل تولید و یا تقویت کالاهای عمومی، صرفه‌جویی ناشی از مقیاس در هزینه‌ها، ظرفیت‌سازی، کنترل عوامل منفی و بیرونی تأثیرگذار بر همکاری و غله بر شکستهای هماهنگی بین مدیریت شهری و روستایی طبقه‌بندی کرد. این طبقه‌بندی‌ها گاهی اوقات ممکن است با هم همپوشانی داشته باشند، زیرا با یکدیگر مرتبط هستند، ولی به‌حال دلایل مختلفی برای همکاری شهری و روستایی وجود دارد. **جدول ۸** منافع مزایای شرکت روستایی - شهری را در عمل با توجه به مطالعات موردي انجام شده به‌ویژه در کشورهای عضو OECD نشان می‌دهد.

ارائه سیاست انسجام اتحادیه اروپا طراحی می‌کنند. در سراسر اروپا، شهرها و روستاها بیش از پیش نسبت به ضرورت همکاری و هماهنگی اقدامات خودآگاه هستند تا بتوانند با چالش‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی رو به رو شوند و از قابلیت سرزمنی خود به نحو احسن استفاده کنند.

مثال مناسب در این زمینه، شورای شهرداری‌ها و مناطق اروپا (CEMR)^{۴۳} بزرگ‌ترین سازمان دولت محلی و منطقه‌ای در اروپا است که دارای بیش از ۵۰ انجمن ملی از شهرها، شهرداری‌ها و مناطق ۴۱ کشور است. این انجمن‌ها مجموعاً نماینده ۱۵۰,۰۰۰ نفر مقامات محلی و منطقه‌ای است (CEMR, 2013). هدف CEMR در وهله اول هدف آن این است که به روابط پیچیده شهری- روستایی توجه نماید و مشخص کند که آیا زمینه مشترکی برای

24. Council of European Municipalities and Regions

جدول ۷. رویکردهای حکمرانی شرکت روستایی - شهری تجربه‌های موردی.

رویکرد غیرهدفمند	رویکرد هدفمند
(شرکت روستایی - شهری با اهداف مشخص)	
رسمی با اهداف چندمنظوره/تک	رسمی یا هدفمند با اهداف چندمنظوره و رسمی/غیررسمی با اهداف چندمنظوره و کارکردهای تقویض شده
غیررسمی با اهداف چندمنظوره/تک	بدون کارکردهای تقویض شده
منظوره و کارکردهای تقویض شده	
لکسینگتون (آمریکا)	جيالانگ (اتریش)
پرای (چک)	نورنبرگ (دانمارک)
فلاندز مرکزی	سترتال زون (لهستان)
بیرا اینتربیور سول (پرتغال)	برابانت (هلند)

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: Veneri, 2013

جدول ۸. شرکت روستایی - شهری: برخی مزایا و تجربه‌های موجود.

نمونه‌ای از تجربیات عملی	نمونه‌ای از انواع منافع	منافع مشاهده شده
- کشاورزی شهری (رن در فرانسه): فعالیت‌های کشاورزی در مقیاس کوچک در فضاهای پیرا شهری - تقویت زنجیره تأمین مواد غذایی یکپارچه (فولری در ایتالیا، نورنبرگ در آلمان) - ارتباط نواحی روستایی با بازار از طریق همکاری بین بازگران شهری و روستایی - مدیریت مشترک منابع آب (فولری در ایتالیا): بهره‌مندی شهرداری‌های مناطق کوهستانی از منابع درآمدی و سرمایه‌گذاری در میراث فرهنگی	حافظت از چشم‌انداز مدیریت بهتر منابع طبیعی بازارهای بزرگ‌تر و یکپارچه‌تر	تقویت کالاهای عمومی
آموزش و مراقبت‌های پهداشی از طریق استفاده از ICT (فنلاند مرکزی) مدیریت پسمند (پومرانیا در لهستان) از طریق همکاری بین شهرداری‌ها و دهیاری‌ها	ارائه خدمات بهتر و ارزان‌تر به شهر و روستا نashی از مقیاس بالاتر	دستیابی به صرفه‌جویی نashی از مقیاس بالاتر
مدیریت تنش‌ها در زمینه کاربری اراضی بین کشاورزی و مسکن (جيالانگ در استرالیا)	افزایش ظرفیت ادارات محلی برای اجرای سیاست‌ها	ظرفیت‌سازی
برنامه فضایی یکپارچه: هماهنگی در سیاست‌های مسکن، کاربری اراضی و حمل و نقل در سطح مناطق عملکردی (رن در فرانسه)	سیاست مسکن و کاربری زمین که به دنبال حفاظت از چشم‌انداز هستند (محدود کردن پراکنده رویی شهری)	توجه به عوامل منفی و بیرونی فرامرزی پراکنده رویی شهری
برنامه مشترک توسعه اقتصادی (جيالانگ در استرالیا؛ نورنبرگ در دانمارک)	ایجاد چشم‌انداز مشترک برای توسعه و هماهنگی تصمیمات سرمایه‌گذاری همانگی	غلبه بر ناکامی‌ها در همانگی

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: OECD, 2013

سازمان در همکاری‌های بین‌شهری و پیامدهای حاصل از این همیاری، مطالعه خاصی انجامشده است.

همچنین در بین دهیارهای موجود در نواحی روستایی، همکاری‌های از طریق شرکت تعاونی دهیاری‌ها که معمولاً در سطح هر بخش تشکیل می‌شود وجود دارد. این تعاونی‌ها بر اساس تفاهم‌نامه بین وزارت کشور و وزارت تعاون تشکیل و مقرر شده سالانه ۵۰۰ واحد شرکت تعاونی دهیاری‌ها و شرکت تعاونی توسعه روستایی در کشور تا سیس شود. هدف از تشکیل شرکت تعاونی‌های دهیاری‌ها، درآمدزایی، خودکفایی و کاهش هزینه‌های اجرایی و افزایش کیفیت فنی پروژه‌ها و بهترکلی مشارکت دهیاری‌ها در بخش‌های عمرانی و خدماتی است. حوزه کاری این شرکتها در چهار موضوع فنی و عمرانی، خدماتی و گردشگری، فناوری اطلاعات و تولیدی و اقتصادی است. از جمله فعالیت‌هایی که در حال حاضر در تعاونی دهیاری‌ها استان انجام می‌شود، می‌توان به جمع‌آوری و دفن بهداشتی پسمندی‌های روستا، انجام پروژه‌های عمرانی مانند احداث پل، احداث ساختمان دهیاری، بهسازی معابر، تعریض و جدول‌سازی معابر و ارائه خدمات به روستاهای قاد دهیاری اشاره نمود. در این راستا حدود ۵۰ درصد مدیریت پسمندی‌های روستایی توسط شرکت‌های تعاونی دهیاری‌ها جمع‌آوری می‌شود و نیز بیش از یک هزار دستگاه ماشین آلات عمرانی و خدماتی دهیاری‌ها در اختیار این تعاونی‌ها قرار دارد. تا سال ۱۳۹۸ حدود ۹۰۰ شرکت تعاونی دهیاری در کشور در حال فعالیت داشته که حدود ۲۱ هزار دهیاری، یعنی متعادل ۵۶ درصد دهیاری‌های کشور عضو آن‌ها هستند. این تعاونی‌ها تاکنون بیش از ۱۰ هزار شغل در مناطق روستایی ایجاد کرده‌اند (IOURM, 2016).

در خصوص عملکرد این تعاونی‌ها چند مطالعه انجام شده است. مطالعه نقش و کارکرد تعاونی دهیاری‌هادر توسعه روستایی استان گلستان نشان داد که کارکردهای مختلف این شرکتها در توسعه روستایی در ناحیه موردمطالعه کمتر از حد متوسط و یا نامناسب بوده است. همچنین مقایسه کارکردهای تعاونی دهیاری‌ها در بین بخش‌ها نشان داد که عملکرد تعاونی دهیاری‌ها در بخش مرکزی هر شهرستان وضعیت بهتری داشته است. علاوه بر این، عملکرد تعاونی دهیاری‌ها بر حسب سایقه آن‌ها تفاوت معنی‌داری داشتند. در هر چهار زمینه عمرانی، اقتصادی، خدماتی و فرهنگی-اجتماعی، تعاونی‌هایی که سابقه بیشتری داشتند، عملکرد بهتر و مؤثرتری نیز ارائه کرده‌اند (Abdolahzadeh et al., 2016).

بهترکلی گرچه همکاری‌هایی بین شهرداری‌های هر استان در قالب سازمان همیاری شهرداری‌های استان و نیز بین دهیاری‌های موجود در هر بخش یا شهرستان در قالب شرکت تعاونی دهیاری‌ها وجود دارد، ولی این همکاری‌ها ضمن اینکه شهری- روستایی نیست، با ماهیت و ابعاد و ویژگی‌های شراکت روستایی- شهری تفاوت زیادی داشته و اساساً با آن قابل مقایسه

راهبردهای تقویت شراکت روستایی- شهری

بر اساس تحلیل شراکت روستایی - شهری و ترتیبات حکمرانی برای مدیریت این روابط، پنج شیوه برای تقویت شراکت روستایی- شهری به شرح زیر مشخص شده که این توصیه‌ها در زمینه نقش سیاست‌گذاری برای شراکت روستایی - شهری یا بهبود اثربخشی بیشتر آن است:

درک بهتر شرایط اقتصادی - اجتماعی در نواحی شهری و روستایی و یکپارچگی بهترین آن‌ها؛

حل چالش‌های سرزینی با رویکردی مبتنی بر پیوندهای کارکردی بین نواحی شهری و روستایی؛

تلاش برای دستیابی به یک دستور کار مشترک ملی و یکپارچگی سیاست‌های شهری و روستایی؛

ایجاد زمینه‌ای مناسب برای شراکت روستایی - شهری؛ و

تعیین اهداف شراکت و اقدامات مربوطه برای بهبود یادگیری و تسهیل شراکت بازیگران اصلی شهری و روستایی.

شراکت روستایی - شهری در ایران

در ایران شراکت روستایی- شهری با توجه به چهارچوب خاص آن چندان استفاده نمی‌شود و یا حداقل اینکه مطالعه و معرفی نشده است، ولی نوعی همکاری‌های بین‌شهری و یا بین روستایی در چهارچوب‌های قانونی تعریف شده وجود دارد. همکاری در بین شهرداری‌های هر استان از طریق سازمان همیاری شهرداری‌های استان به عنوان یک نهاد عمومی غیردولتی همکاری‌های وجود دارد.

سازمان همیاری شهرداری‌های استان با توجه به وظایف اساسی شهرداری‌ها در تأمین نیازمندی‌های شهری و تأسیسات موردنیاز عمومی به‌هدف کمک به خودکفایی شهرداری‌های عضو از طریق تجمعی امکانات و سرمایه‌های کوچک و پراکنده و اهتمام در کاهش انکای اعضاء به عوارض جهت اداره امور شهر و شهرداری و افزایش توان مالی شهرداری‌های عضواز طریق ایجاد درآمدهای ناشی از تولید، فعالیت‌های اقتصادی، خدماتی بر طبق اصول بازرگانی و با شخصیت حقوقی مستقل تأسیس و برابر مفاد این اساسنامه ایجادشده و اداره می‌شود. این سازمان می‌تواند در کلیه عملیات و معاملات مالی و تجاری و بازرگانی اعم از صادرات و واردات و قبول نمایندگی شرکت‌ها و مؤسسات تولیدی و خدماتی داخلی و خارجی و قبول پیمانکاری اعم از آنکه به‌طور مستقیم و غیرمستقیم به تمام یا هر یک از موضوعات این اساسنامه مربوط باشد رأساً یا به نمایندگی از طرف شهرداری‌های عضو مباردت نماید (https://shenasname.ir). امروز در تمامی استان‌ها سازمان همیاری شهرداری‌ها وجود دارد. ولی در خصوص نقش این

نیست

بحث و نتیجه‌گیری

دموکراتیک و تسهیل رهبری نقش مهمی در تحقق شراکت دارد. بعبارت دیگر شراکت روستایی - شهری ابزاری است که از طریق آن شرکا برای رسیدن به اهداف مشترک تلاش می‌کنند. همسو با رویکرد مکان محور در برنامه‌ریزی توسعه روستایی و شهری، بر اساس شراکت روستایی - شهری، با توجه به اینکه نهادها در سراسر قلمروها ناهمگن هستند، نه تنها جغرافیا، بلکه روابط بین جغرافیا و نهادها نیز مهم است: (Barca et al., 2012: 145)

با این حال، شراکت روستایی - شهری می‌تواند در عمل با چالش‌های خاصی روبرو شود. بهویژه در شرایطی که تفاوت‌های زیادی در اندازه، ظرفیت یا منابع بین نواحی شهری و روستایی و همچنین موانع نظارتی و سیاسی وجود داشته باشد، همکاری و شراکت روستایی - شهری دشوارتر می‌شود. عدم مشارکت بخش خصوصی و نظارت و ارزیابی در فرایند شراکت از دیگر تنگناها محسوب می‌شود.

بهمنظور تحقق شراکت در روند توسعه شهری - روستایی در مقیاس ناحیه‌ای، اثربخشی قوی در همکاری چند سطحی و بین بخشی ضروری است، همچنین نگرش مثبت و پذیرش آن باید از سوی سیاست‌گذاران ناحیه‌ای و نهادهای دولتی ملی به وجود آید، انجام این کار بر اساس داشش و تخصص محلی قوی باشد، داده‌ها و شاخص‌های محلی استفاده شود، رویکرد راهبردی انعطاف‌پذیر و فراتر از انجام پروژه‌ها و برنامه‌ها اتخاذ شود، و نهایتاً توانایی ارتقاء نتایج سیاست‌ها را به طریق مناسب داشته باشد.

در ایران شراکت روستایی - شهری به‌طور مشخص در برنامه‌ها و طرح‌های توسعه روستایی و شهری و ناحیه‌ای وجود ندارد. در حالی که تجربه‌های مثبت و گسترده‌ای در مناطق مختلف جهان در زمینه وجود دارد که از آن‌ها می‌توان برای شراکت روستایی - شهری در راستای توسعه یکپارچه و پایدار ناحیه‌ای استفاده کرد. آموزش دست‌اندرکاران در زمینه ضرورت، اهمیت و منافع شراکت روستایی - شهری، ارائه مشوق‌های لازم برای همکاری و شراکت و نیز ایجاد زیرساخت‌های قانونی و حقوقی لازم می‌تواند در تقویت شراکت روستایی - شهری در کشور مؤثر باشد.

تشکر و قدردانی

بنا به اظهار نویسنده مسئول، مقاله حامی مالی نداشته است.

جريان‌ها و پیوندهای بین نواحی شهری و روستایی معمولاً بر اساس امکانات، توانایی‌ها و ظرفیت‌های مکمل آن‌ها نسبت به یکدیگر شکل می‌گیرد، این جریان‌ها محدود به مقیاس محلی و منطقه‌ای نیست، و حتی در سطح ملی و جهانی نیز صورت می‌گیرد. اساس این جریان‌ها بر اساس منابعی است که نواحی روستایی داشته که برای نواحی شهری ضروری است. برای مثال نواحی روستایی غذا، آب، انرژی تجدید پذیر و خدمات اکوسيستم (کیفیت‌ها، حفظ تنوع زیستی) را تأمین می‌کنند. همچنین اراضی مناسب را برای اجرای طرح‌های صنعتی و تجاری جدید و یا توسعه شهری فراهم می‌نمایند. علاوه بر این، نواحی روستایی می‌توانند کیفیت بالای زندگی و همچنین منابع فرهنگی و چشم‌اندازهای تفریحی و گردشگری را راهه دهند.

با این حال، این روابط و پیوندها می‌تواند علاوه بر آثار مثبت و فرصت‌های مناسب برای شهر و روستا، آثار منفی و تهدیدهایی نیز برای آن‌ها به همراه داشته باشد. بهمین دلیل مدیریت این روابط و پیوندها در راستای توسعه پایدار شهر و روستا و در مقیاس بالاتر یعنی توسعه پایدار ناحیه‌ای ضروری است. در این یکپارچگی بیشتر شهر و روستا می‌تواند برای عملکرد اقتصادی ناحیه بسیار مهم باشد. تحقق یکپارچگی شهر و روستا با توجه به مرزهای اداری معمول دشوار است و باید فضای تعریف‌شده برای مدیریت این روابط انعطاف‌پذیر باشد.

در این راستا، همکاری روستایی - شهری و به‌طور خاص شراکت روستایی - شهری در مقیاس ناحیه‌ای که از آن به عنوان همکاری قلمروی یاد می‌شود رویکرد مناسبی برای تحقق توسعه یکپارچه شهر و روستا و توسعه پایدار ناحیه‌ای است. در این راستا، شناخت جغرافیایی پیوندهای شهری - روستایی گام مهم و اولیه در جهت همکاری قلمروی است. شناسایی نواحی کارکردی از سه جنبه شامل افزایش آگاهی از وابستگی متقابل قلمروی و تحلیل و نظارت بر فرایندهای اقتصادی - اجتماعی، شناسایی مقیاس مناسب برای مداخله احتمالی در بعضی موضوعات بر اساس نواحی کارکردی و نیز فراهم کردن زمینه استفاده عملی از شراکت برای غلبه بر عدم یکپارچگی و طراحی سیاست‌ها در مقیاس مناسب اهمیت دارد.

درواقع شراکت روستایی - شهری الگوی مناسبی برای هماهنگی بهتر تعاملات روستایی - شهری است و می‌تواند شکاف بین شهر و روستا را بطرف نماید. از شراکت می‌توان برای طراحی و اجرای بهتر سیاست‌ها در مقیاس مناسب استفاده کرد و رویکردی انعطاف‌پذیر و فراگیر را اتخاذ کرد که منافع مختلف اما متقابل را با یکدیگر همسو و مرتبط نماید. همکاری و شراکت با اهداف مشخص، درک وابستگی متقابل شهر و روستا، مشارکت

References

- Abdolahzadeh, Gh., Tarahomi, B., Sharifzadeh, M., Mahboubi, M. (2016) The role and function of rural cooperatives in rural development of Golestan province, *Rural Research and Planning*, Vol. 5, No. 16, PP: 137-154.
- Agranoff, R., McGuire, M. (1998). The Intergovernmental Context of Local Economic Development, *State and Local Government Review*, Vol.30, No, 3, PP150-164.
- Barca, F., McCann.P. Rodriguez-Pose. A. (2012). The Case for Regional Development Intervention: Place-Based Versus Place-Neutral Approaches, *Journal of Regional Science* 52(1) DOI: 10.1111/j.1467-9787.2011.00756.x.
- Brown, J.W. (2009). Private Public Partnerships for Highway Infrastructure, Capitalizing on International Experience, American trade Initiatives.
- Bulderberga, Z. (2014). Rural-Urban Partnership for Balanced Spatial Development in Latvia.
- CEMR -Council of European Municipalities and Regions. (2013). CEMR survey on integrated territorial development, Section of United Cities and Local Governments, RURBAN Conference, 24-25 April 2013, Warsaw, Registered in the Register of Interest Representatives, Registration number: 81142561702-61.
- Dabson, B. (2019). Regional Solutions for Rural and Urban Challenges, *State and Local Government Review*, Vol. 51(4) 283-291. DOI: 10.1177/0160323X20925132.
- Donadieu, P. (1998). Campagnes Urbaines, Librairie Eyrolles - Paris 5e.
- Endo, A., Burnett, K., Orecio, P.M., Kumazawa, T. (2015). Methods of the Water-Energy-Food Nexus, *Water*, 7(10), 5806-5830; <https://doi.org/10.3390/w7105806>.
- Garrett, J. (2005). Beyond rural urban: keeping up with changing realities, *International Food Policy Research Institute (IFPRI)*, Issue briefs.
- Haghshenas, M. A. (2008). Hezare Moaser Dictionary, English to Persian, Moaser Farhang Publication, Tehran.
- Hussein, K., Suttie, D. (2016). IFAD research series 5-Rural-urban linkages and food systems in sub-Saharan Africa, The rural dimension. In *International Fund for Agricultural Development*; IFAD: Rome, Italy, 2016.
- IOURM (Iranian Organization of Urban and Rural Municipalities). (2016). Statistical Yearbook.
- Lucatelli, S. (2012). Rurban: Rural-Urban Partnership for Sustainable Development, Sustainable Urban Fringes (SURF) Project Dissemination Conference. 27-28 June 2012, Aberdeen City Council.
- Moein, M. (2008). Persian Dictionary, by the effort of Azizullah Alizadeh, Ashja Publications, Tehran.
- Montfort, A., & Hulst, J. (2012). Institutional features of inter-municipal cooperation: Cooperative arrangements and their national contexts, *Public Policy and Administration* 27(2):121-144.
- OECD. (2013). *Rural-Urban Partnerships: An Integrated Approach to Economic Development*, OECD Publishing.<http://dx.doi.org/10.1787/9789264204812-en>.
- OECD. (2017). *Rural Urban linkages*. The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). <http://www.oecd.org/cfe/regional-policy/rural-urban-linkages.htm>.
- OECD. (2006). *Annual Report on Sustainable Development Work in the OECD*, Organisation For Economic Co-Operation And Development.
- Ovaska, U., Vihinen, H., Ostindie, H., Farinós, J., Hrabar, M., Kiliš, E., Kobal, J., Tisenkopfs, T., Vullo, H. (2021). Network Governance Arrangements and Rural-Urban Synergy. *Sustainability* 2021, 13, 2952.<https://doi.org/10.3390/su13052952>.
- Proctor, F., & Berdegué, J. (2016). Food systems at the rural-urban interface. Working Paper series No. 194. Santiago, Chile, Latin American Center for Rural Development (Rimisp). (also available at http://rimisp.org/wp-content/files_mf/1467380890194_Felicity_Proctor_Julio_Berdegué.pdf).
- Preiss, P.V., Marques, F.C., Wiskerke, J.S.C. (2017). Fostering sustainable urban-rural linkages through local food supply: A transnational analysis of collaborative food alliances. *Sustainability* 2017, 9, 1155.
- Sohrabi, M. (2013). Principles of writing review articles, *Pajohandeh*, Vol. 18, No.2, PP: 52-56.
- Sukhwani, V., Deshkar, S., & Shaw, R. (2020). COVID-19 Lockdown, Food Systems and Urban-Rural Partnership: Case of NagpurInt. *J. Environ. Res. Public Health* 2020, 17, 5710; doi: 10.3390/jerph17165710.
- Tacoli, T. (2003). The links between urban and rural development, *Environment and Urbanization*, Vol. 15, No. 1, PP:1-12.<https://doi.org/10.1177/095624780301500111>.
- Tacoli, C. (1998). Rural-urban interactions: A guide to the literature. *Environ. Urban.* 1998, 10, 147-166.
- UNDP. (2020). Sustainable Development Goals (SDGs), United Nations Development Programme (UNDP). Available online: <http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html> (accessed on 1 August 2020).
- UN-Habitat. (2020). Implementing the New Urban Agenda by Strengthening Urban-Rural Linkages-Leave No One and No Space Behind, United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat). Available online: <https://unhabitat.org/books/implementing-the-new-urban-agenda-by-strengthening-urban-rurallinkages> (Accessed on 1 August 2020).
- UN-Habitat. (2019). *Urban-Rural Linkages: Guiding Principles and Framework for Action to Advance Integrated Territorial Development* Nairobi. (also available at https://urbanrural-linkages.files.wordpress.com/2019/07/url-gp_flyer.pdf).
- United Nations. (2018). Department of Social and Economic Affairs. <https://www.un.org/development/desa/en/news/population/2018-revision-of-world-urbanization-prospects.html>.
- United Nation. (2015). Sustainable Development, Department of Economic and Social Affairs.

Veneri, P. (2013). Governance approaches to rural-urban partnerships: a functional perspective to policy making, Regional Development Policy Division GOV, OECD.

<Https://shenasname.ir/shahrdari/454,2020>.

